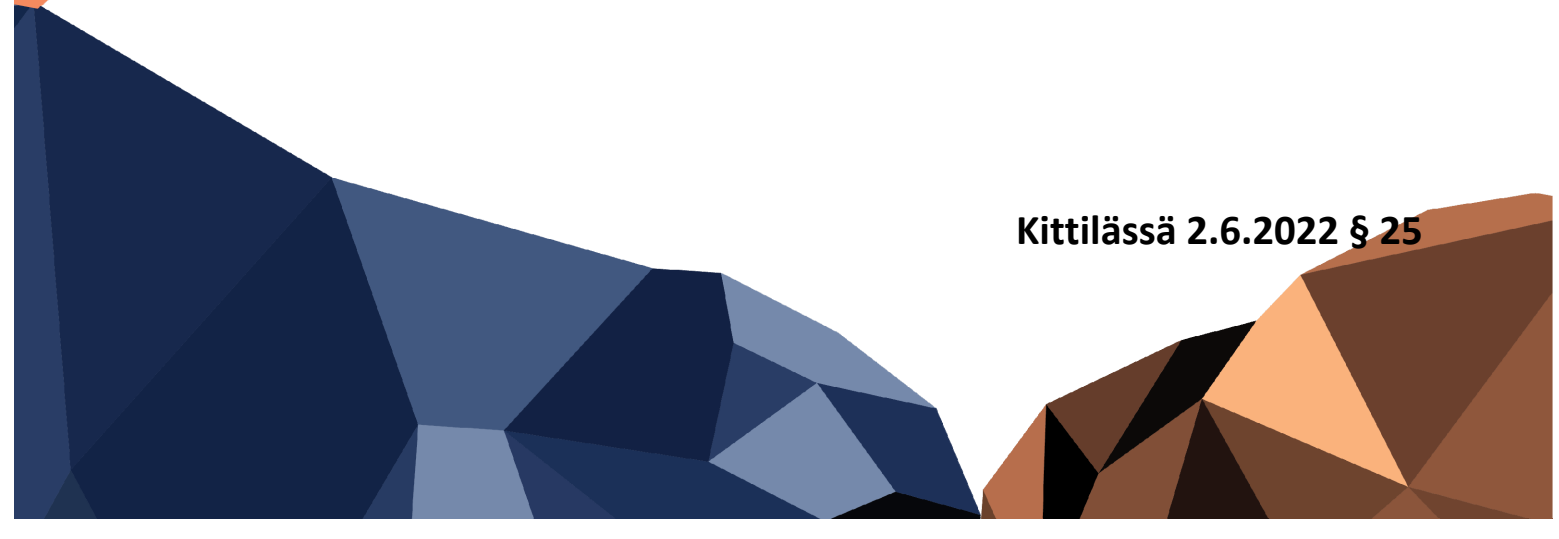
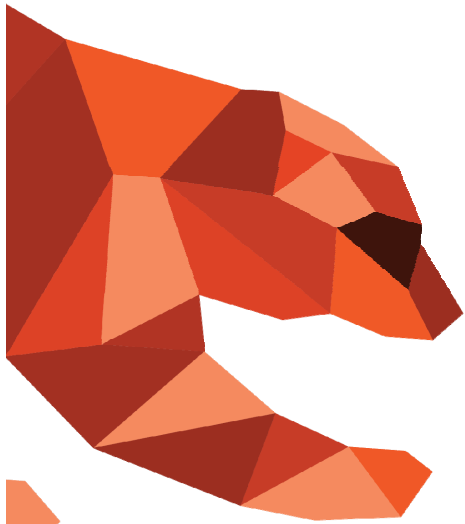

KITTIILÄ

Arviointikertomus 2021

Kittilässä 2.6.2022 § 25

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	3
2. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN TAKIA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI ...	3
3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	4
3.1. Strategiset tavoitteet.....	4
3.2. Toiminnalliset tavoitteet.....	4
3.2.1. Tavoitteiden toteutuminen painopistealueilla.....	4
Sosiaali- ja terveystoimi.....	4
<i>Sosiaalipalvelut</i>	5
<i>Vanhus- ja vammaispalvelut</i>	5
Sivistystoimi.....	6
<i>Perusopetus ja oppilashuolto</i>	7
<i>Lukio</i>	7
3.2.2. Tarkastuslautakunnan muut havainnot.....	7
3.3. Taloudelliset tavoitteet	7
3.4 Investoinnit	8
4. HENKILÖSTÖ.....	8
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	9
Kittilän Vuokratalot Oy.....	9
Konsernin kokonaisuus.....	9
6. TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI	10
7. SISÄINEN VALVONTA, RISKIEN HALLINTA JA KONSERNIVALVONTA	10
8. YHTEENVETO.....	10

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kittilän kunnanvaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2021-24 seuraavat henkilöt:

jäsen	varajäsen
Hettula Arto puheenjohtaja	Kautto Sakari
Marttila Outi vpj	Kangas Pentti
Niemi Eija	Koivuniemi Tuula
Granroth Aaro	Kaivola Kati
Lehtonen Minna	Rautio Ville
Kallankari Rasmus	Linnala Maija

Lautakunnan sihteerinä on toiminut BDO Audiator Oy:stä tilintarkastaja Hilikka Ojala HT, JHT.

Tarkastuslautakunta on syksyllä 2021 laatinut arviointisuunnitelman toimikaudekseen. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2021 sosiaali- ja sivistystoimi. Konserniyhteisöistä lautakunnan painopistealueena on Kittilän Vuokratalot Oy.

Arvioinnin suorittamiseksi lautakunta on kokoontunut yhteensä 6 kertaa, kuullut toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja tutustunut mahdollisuuksien mukaan arvioitavia toimintoja koskeviin vertailutietoihin. Esteellisyydet on lautakunnan toiminnassa otettu huomioon.

Kunnanhallitus on hyväksynyt tilinpäätöksen sekä siihen sisältyvän toimintakertomuksen 29.3.2022 ja korjatun tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen 24.5.2022. Toimintakertomus on osaltaan ollut arvioinnin pohjana.

2. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN TAKIA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Vuoden 2020 arviointikertomus on merkitty tiedoksi kunnanvaltuustossa 31.5.2021. Valtuusto velvoitti kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuus-

tolle kuluvan vuoden lokakuun loppuun mennessä havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä. Hallitus on käsitellyt arviointikertomuksesta annetut vastineet 12.10.2021 ja ne on saatettu valtuustoon 8.11.2021. Osa lautakunnista oli toimittanut vastaukset myöhässä.

Tarkastuslautakunnan esille tuomiin havaintoihin ja kannanottoihin on vastattu asianmukaisesti, havaitut epäkohdat on luvattu korjata ja ottaa kehittämisehdotukset huomioon. Tarkastuslautakunta seuraa luvattujen toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1. Strategiset tavoitteet

Kittilän kunnan strategia on hyväksytty valtuustossa 20.8.2018. Strategian toteutumisesta ei ole käsitelty toimintakertomuksessa. Nykyinen strategia on voimassa vuoteen 2025 eli kuluvan valtuustokauden ajan. Strategian päivittäminen tulisi tehdä vuosittain ja strategisten tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi tulisi määritellä mittarit.

Strategiaan sisältyviä eri toimialoja sivuavia konkreettisia mittareita lautakunta arvioi mahdollisuuksien mukaan toimialojen arvioinnin yhteydessä.

Yleisestä kehityksestä kuvaavista luvuista asukasluku lisääntyi 88 henkilöllä vuonna 2021.

3.2. Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on tarkasteltu seuraavassa ensisijaisesti lautakunnan painopistealueilla ja myöhemmin muissa toiminnoissa, mikäli niissä on poikkeuksellista kehitystä.

3.2.1. Tavoitteiden toteutuminen painopistealueilla

Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakate toteutui 95,4 %:sti (28120 t€) muutettuun talousarvioon nähden.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisessa hoito- ja palvelutakuissa ei ollut merkittäviä poikkeamia. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus ikäluokasta nousee asteittain kohti kansallista tavoitetta 93 % ollen tilinpäätöksessä 2021 86 % (TP 2020 84%). Kouluterveyskyselyn suorittaman lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mittarina oli painoindeksi, joka oli Kittilässä 20,6 % kun se koko maassa oli 18,0 %.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden toimintakate toteutui 104,3 %:sti (1941 t€). Ylitys oli 80 t€.

Valtuuston asettamat sitovat toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Keskeisiä tavoitteita olivat lastensuojeluasiakkaiden avopalvelujen kehittäminen sekä päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalveluiden järjestäminen Kittilään. Lastensuojelussa asiakasperheille on tarjottu ensisijaisesti kunnan omaa perhetyötä. Lastensuojelussa tavoitteen arviointia vaikeuttaa se, että siinä on vaikea arvioida, mitä palveluita kussakin yksittäistapauksessa tarvitaan. **Päihde- ja mielenterveysasiakkaille Kittilässä ei ole vielä tällä hetkellä yhteisöllistä asumispalvelua eikä kokoontumistiloja.** Myös kolmannen sektorin toimijat tarvitsevat pysyviä kokoontumistiloja.

Kuntastrategiassa mainitaan inhimillisyys, vieraanvaraisuus ja digitaalisuus, joten vuositavoitteiden voidaan katsoa perustuvan kuntastrategiaan.

Merkittävimpiä onnistumisia on ollut yhteisen lastenvalvojan viran perustaminen Tunturi-Lapin ja Pellon kuntien alueelle. Merkittävimpiä haasteita on ollut henkilökunnan vaihtuvuus ja erityisesti perusturvajohtajien vaihtuvuus.

Henkilöstön osalta tulevaisuuden osaamistarpeita ovat ammattitaitoiset ja kokee-
neet työntekijät, jotka sitoutuvat työntekoon ja Kittilässä asumiseen. **Vammais-
palveluihin tulisi saada oma sosiaalityöntekijä.**

Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhus- ja vammaispalveluiden toimintakate toteutui 108,7 %:sti (10146 t€). Ylitys oli 814 t€.

Valtuuston asettamista sitovista toiminnallisista tavoitteista kehitysvammaisten palveluasumisyksikköä on alettu rakentaa vuonna 2021. Yksikkö valmistuu syksyllä 2022 ja siihen muuttaa kehitysvammaisia palvelutalo Metsolasta sekä kotona asuvia kehitysvammaisia. Myös tiedottaminen, palveluohjaus ja palveluiden kohdentaminen on toteutunut uudistuneitten kunnan kotisivujen, päivitetyn ikäihmisten palveluoppaan sekä ennaltaehkäisevien kotikäyntien avulla sivukylillä asuvien yli 80-vuotiaiden luo.

Sitovista toiminnallisista tavoitteista ovat osittain toteutuneet kotiin annettavien palveluiden lisääminen sekä omaishoitajien tukeminen järjestämällä lakisääteiset vapaapäivät joko sijaishoidolla tai vuorohoidolla. Vuorohoitopaikat ovat olleet säännöllisessä käytössä. Myös henkilöstön täydennyskoulutus suunnitelma on vain osittain toteutunut siitä syystä, että henkilöstön jaksaminen on ollut äärirajoilla johtuen koronarajoituksista sosiaali- ja terveysalalla. Sitovista toiminnallisista tavoitteista toteutumatta jäi vanhuspalveluiden strategian päivittäminen, ikäihmisten perhehoito, palvelusetelin asteittainen käyttöönotto yksityisessä tehostetussa palveluasumisessa.

Merkittävimpiä haasteita on ammattitaitoisen henkilökunnan saaminen. Pitkiä sairauspoissaoloja on ollut sekä palveluasumisessa että kotihoidossa. Nämä poissaolot paikataan sijaisjärjestelyin, mutta sijaisia on vaikea saada.

Keskeisiä kehittämistoimenpiteitä on lisätä ja vahvistaa sekä tehostaa kotiin annettavia palveluja. Tavoitteena on panostaa kotihoidon palveluihin, tukipalveluihin, omaishoitoon, vuorohoitoon ja päivätoimintaan. Näiden palveluiden tulee olla ensisijaisia tehostettuun palveluasumiseen nähden.

Vanhus- ja vammaisneuvoston tulisi kokoontua säännöllisesti useamman kerran vuodessa.

Sivistystoimi

Koululautakunnan toimintakate toteutui 99,6 %:sti (15843t€).

Valtuuston asettamista keskeisistä toiminnallisista tavoitteista toteutuivat seuraavat:

- Uuden koulurakennuksen, nuorisotilan ja koulukeskuksen piha-alueiden suunnittelutyöhön osallistuminen sekä päiväkotien piha-alueiden (Muksula ja Köngäs) uudistaminen, hankkeet etenivät aikataulussa
- Esi- ja perusopetuksen koulukuljetusoppaan laatiminen
- TVA:n ja TSA:n päivittäminen OVTESin osalta
- lukion ja Levi Snow Sport Academyn oppilasmäärän nostaminen
- lukion uuden opetussuunnitelman käyttöönotto
- viiden koulunkäynninohjaajan toimen vakinaistaminen

Lähiliikuntapaikkaverkoston kehittäminen toteutui osittain. Ympäryskylien lähiliikuntapaikkojen kunnostustarpeet kartoitettiin. Yleisurheilukentän perusparannukseen sekä kirkonkylän ulkoilureittiverkoston opasteiden uusimiseen saatiin valtionavustusta. Skeittiparkkihanke ei edennyt suunnitellulla tavalla.

Toiminnallisista tavoitteista jäi toteutumatta sivistystoimen kehittämissuunnitelman päivittäminen sekä sivistystoimen päättävänä lautakuntina toimivien koululautakunnan ja vapaan sivistystyön lautakunnan yhdistäminen.

Sivistystoimen tulevaisuuden kriittiset osaamistarpeet liittyvät mm. pedagogiseen kehittämiseen, erityisen tuen tarjoamiseen, digitaitoihin sekä laaja-alaiseen turvallisuusosaamiseen.

Merkittävimpinä riskinä nähdään se, että varhaiskasvatuspalvelut ruuhkautuvat, henkilöstö kuormittuu ja perheiden palvelutarpeisiin vastaaminen hankaloituu, mikäli Sirkan, Könkään ja Kaukosen alueiden varhaiskasvatuksen tila- ja resurssihaasteisiin ei löydetä pitkäjänteistä ratkaisua.

Perusopetus ja oppilashuolto

Perusopetuksen toimintakate toteutui 99,6 %:sti (8937 t€).

Numeerisista mittareista toteutuivat kaikki. Oppivelvollisuusiän jatkaminen uudistuneen lainsäädännön edellyttämällä tavalla toteutui. Jokainen peruskoulunsa viime keväänä päättänyt nuori sai toisen asteen opiskelupaikan. Jatko-opiskelijoista 48 % meni lukioon. Opettajista päteviä oli 99 % ja ohjaajista päteviä 90 %. Vakituiset ohjaajat ovat kaikki päteviä.

Lukio

Lukion toimintakate toteutui 98,8 %:sti (1671t€).

Valtuuston asettamat lukion toiminnalliset tavoitteet toteutuivat olennaisilta osin. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2021 alkaen. Digiympäristöä on jatkuvasti kehitettävä vastaamaan sähköisten ylioppilaskirjoitusten asettamiin opetuksellisiin, laitteistollisiin ja ohjelmallisiin vaatimuksiin. **Digiympäristön kehittäminen on ollut haasteellista langattoman verkon huonon toimivuuden takia.**

3.2.2. Tarkastuslautakunnan muut havainnot

Kaikkien sidonnaisuusilmoitusvelvollisten tulee tehdä ilmoitus kahden kuukauden kuluessa luottamustoimen vastaanottamisesta. Ilmoituksesta tulee ilmetä myös asema luottamustehtävässä.

3.3. Taloudelliset tavoitteet

Käyttötalouden talousarvioylityksiä ei ollut muilla kuin keskusvaalilautakunnalla. Käyttötalouden toteuma oli 84,6 % (45423 t€).

Talousarviopoikkeamana voidaan pitää investointiosan toteutumista. Investointeihin oli osoitettu määrärahoja talousarviossa yhteensä 6,2 M€ ja niihin käytettiin 3,8 M€ (toteutumisaste 61 %, edellisenä vuonna 59 %). Valtuuston tahto ei ole toteutunut. Suurimmat poikkeamat olivat ulkoilu- ja retkeilyalueissa, vesistöjen ja ympäristönsuojelussa sekä korjausrakentamisessa.

Talousarvion tunnuslukutavoitteet ovat toteutuneet seuraavan taulukon mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet	tavoite	toteuma	poikkeama
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	23,7	26,7	3,0
Vuosikate % poistoista	126	401	275
Investointien tulorahoitus %	58	311	253
Vuosikate euroa/asukas	558	1807	1249
Kertynyt yli-/alijäämä/asukas	3604	4422	818
Lainanhoitokate	1,7	10,8	9,1

Kassan riittävyys	0	26	26
Toim. ja inv. rahav. kertymä, 1000 €	-2612	7996	10608

Kaikki tunnusluvut ovat toteutuneet tavoiteltua paremmin. Yhteenveto tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa.

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2018	2019	2020	2021
Vuosikate euroa/asukas	1011	648	957	1311	1807
Vuosikate % poistoista	234	158	221	304	401
Investointien tulorahoitus %	474	248	139	208	311
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€/as	-167	791	2120	2805	3342
Kassan riittävyys, pv	4	5	10	11	26

Kaikki tunnusluvut olivat edellisvuotta paremmat.

Yhteenveto taseen tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Taseen tunnusluvut olivat edellisvuotta paremmat.

Taseen tunnusluvut	2017	2018	2019	2020	2021
Omavaraisuus %	54	57	61	66	74
Suht. velkaantuneisuus %	48	42	36	32	24
Lainakanta/asukas	3331	2700	2576	1979	1332
Kertynyt ylijäämä/asukas	1988	2252	2895	3525	4422

3.4 Investoinnit

Investointien kokonaismäärä oli talousarvion mukaan 6,2 M€ ja niihin käytettiin 3,8 M€. Investointeihin käytettiin 581 euroa/asukas.

4. HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä (660) lisääntyi 20 henkilöllä (edellisenä vuonna vähennystä 15), henkilöstökulut kasvoivat 9,2 % (edellisenä vuonna vähennystä 0,2 %).

Sairauspoissaoloja henkilötyövuotta kohti oli 20,9 pv (edellisenä vuonna 23,0). Sairauspäivien määrä on huolestuttavan korkea ja positiivisesta kehityksestä huolimatta se ylittää kunta-alan keskiarvon (16,5 pv vuonna 2019). Strategian tavoitetta siitä, että sairauspoissaolojen määrä alittaa kuntien keskiarvon, ei saavutettu.

Kunnan henkilöstö on ollut virka-/työvapaalla 67 päivää vuonna 2021 (47 päivää vuonna 2020).

Sote-uudistus tuo suuren muutoksen henkilöstörakenteeseen vuoden 2023 alusta ja työllisyyspalvelujen siirtäminen kuntiin vuonna 2024.

Kunnat ovat muutosten keskellä ja kuntien tulee ennakoida kehitystä ja toteuttaa ennakoivasti tarvittavia muutoksia mm. kunnan organisaatioon ja johtamiseen.

Kunnat ja hyvinvointialueet tulevat tekemään tiiviisti yhteistyötä. Lisäksi yhteistyö lisääntyy alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Kunnalla tulee tulevaisuudessakin olla oikeus antaa takauksia.

Kunnan osaamistarpeet liittyvät mm. digitalisaatioon, joka tulee kaikkialle. Digitalisaatiota hyödynnetään kaikessa toiminnassa. Osaamistarpeet liittyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, prosessien ja toimintatapojen kehittämiseen joka toimialalla, esimiestyön ja johtamisen laadun parantamiseen sekä koko henkilöstön muutosmyönteisyyden lisäämiseen.

Toimintatapojen ja prosessien kehittämisellä sekä johtamisen ja esimiestyön jatkuvalla kehittämisellä kunnan toiminta tehostuu, työntekijöiden työhyvinvointi paranee ja se näkyy kuntalaisiin nähden parempina kunnan palveluina ja kuntalaisten hyvinvointina. Kunnan maine paranee, mikä edesauttaa muuttohalukkuutta kuntaan ja toisaalta osaavan henkilöstön pysyvyyttä kunnan palveluksessa sekä uuden työvoiman saatavuutta. Kunnan elinvoimaisuus lisääntyy.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konserniyhteisöistä lautakunnan painopistealueena oli Kittilän Vuokratalot Oy.

Kittilän Vuokratalot Oy

Kittilän Vuokratalot Oy:n olennaisimmat tavoitteet vuodelle 2021 olivat, että käyttöaste on 95 % ja että yhtiö toimii kustannustehokkaasti. Asuntojen taso pidetään kunnossapidolla ja peruskorjauksien avulla kilpailukykyisenä markkinoilla.

Käyttöaste oli keskimäärin 94,8 %. Kesällä tyhjiillään oli keskimäärin 30 asuntoa, mikä on varsin paljon. Tästä johtuen myös yhtiön tuotot pieneivät.

Kunnan roolin selkeyttämistä ja omistajaohjausta tarvitaan. Pitää tehdä selväksi, onko kyseessä sosiaalinen asuntotuotanto vai liiketoiminta ja sen mukaisesti kehittää toimintaa.

Konsernin kokonaisuus

Konsernin tunnusluvut poikkeavat kunnan tunnusluvuista. Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on konsernissa 62 % ja kunnassa 26 %, konsernin vuosikate asukasta kohti on noin 1752 € parempi kuin kunnassa, mutta myös lainakanta asukasta kohti on lähes kuusikertainen.

6. TALouden TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI

Kittilän kunnassa ei ole erityistä tarvetta talouden tasapainottamiseen. Talouden lakisääteinen tasapainottamistarve tulee silloin, kun talousarviossa on kattamatonta alijäämää. Kittilän kunnan taseen osoittama ylijäämä on 28,8 M€.

7. SISÄINEN VALVONTA, RISKIEN HALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on turvata tavoitteiden saavuttaminen. Tarkastuslautakunta on muistuttanut aikaisemmin strategian puutteesta. Edelleen on aiheellista muistuttaa strategian päivittämisestä ja strategiassa esitettyjen tavoitteiden ja mittareiden toimivuuden arvioinnista.

Tytäryhtiöt ovat vaalineet osaltaan kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa, missä ne ovat onnistuneet. Vuorovaikutusta kunnan ja tytäryhteisön osalta tulee edelleen kehittää ja huomioida yhtiöt ja niiden toiminta paremmin tulevassa kuntastrategiassa.

Tytäryhtiöiden tulisi seisoa taloudellisesti omilla jaloillaan.

Henkilöstön saatavuuteen tulee kiinnittää riittävästi huomiota.

Maailmantalouden muutoksista johtuen inflaatoriski on huomioitava.

8. YHTEENVETO

Kuntatalouden kannalta vuosi oli odotuksiin, vuoden aikana esiintyneisiin riskeihin ja aikaisempaan kehitykseen sekä muihin kuntiin verrattuna erinomainen. Kittilän kunnan taloudellinen liikkumavara on hyvä.

Tarkastuslautakunta kiittää henkilökuntaa asiantuntevasta esittelystä tarkastuslautakunnan kokouksissa.

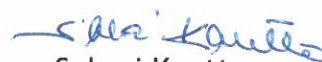
Kittilässä 2. kesäkuuta 2022

Arto Hettula

Outi Marttila

Sakari Kautto

Aaro Granroth

Maija Linnala

Jäsenten jääviydet on todettu tarkastuslautakunnan pöytäkirjoissa. 1.1.-31.7.2021
Aaro Granroth on jäävi sosiaali- ja terveyslautakunnan osalta.